

# Mødet den 19. Marts 1940.

---

Fraværende: K. Moustén.

1. (J. Nr. 383—1939). Socialministeriets Godkendelse af Ændringer og Udvidelser af Arbejdet ved Ombygning af Aarhus **Cyklebane**.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 749—1939). Skrivelse fra Statens Luftfartstilsyn og Direktøren for Luftfartsvæsenet med Godkendelse af Pladsen paa Skejby Mark som offentlig **Landingsplads for Flyvemaskiner**.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 1033—1939). Indstilling fra Lønudvalget angaaende **Dyrtdistillæg** til timelønnede Haandværkere.

Udvalget indstiller, at der indtil videre udbetales et Tillæg paa 17½ Øre pr. Time.

Tiltraadtes.

4. (J. Nr. 1034—1939). Indstilling fra Lønudvalget angaaende **Dyrtdistillæg** til Pensionister m. fl.

Følgende Indstilling forelaa:

»Det meddeles herved, at »Udgiftstallet«, efter hvilket Dyrtdistillæggene til Kommunens Pensionister og visse af Kommunens Arbejdere reguleres, og som den 1. Januar 1939 var 2831 Kr., af Det statistiske Departement er beregnet til 3181 Kr. pr. 1. Januar 1940.

Ifølge de for Pensionisterne og nedennævnte Arbejdere gældende Regler vil der saaledes for Regnskabsaaret 1940—41 være at foretage følgende Ændringer i de nævnte Tillæg:

Pensionisternes Dyrtidstillæg,  
der i 1939—40 udbetales med 72 Kr. aarlig, forhøjes til 144 Kr. aarlig.

Forhøjelsen andrager for Regnskabsaaret 1940—41. ca. 19000 Kr.

Timelønnede Kedelpasseres Dyrtidstillæg,

der i 1939—40 udbetales med 9 Øre pr. Time, forhøjes til 15 Øre pr. Time.

Forhøjelsen andrager for Regnskabsaaret 1940—41 ca. 400 Kr.

Timelønnede Badeassistenter Dyrtidstillæg,

der i 1939—40 udbetales med 4 Øre og 2 Øre pr. Time for mandlige og kvindelige Assistenters, forhøjes til henholdsvis 10 Øre og 5 Øre pr. Time.

Forhøjelsen andrager for Regnskabsaaret 1940—41 ca. 1000 Kr.

Nødtørftsopsynenes Dyrtidstillæg,  
der i 1939—40 udbetales med 8 Kr. pr. Maaned, 32 Øre pr. Dag og 11 Øre pr. Time for henholdsvis maaned-, dag-, og timelønnede, forhøjes til 14 Kr., 56 Øre og 14 Øre henholdsvis pr. Maaned, Dag og Time.

Forhøjelsen andrager for Regnskabsaaret 1940—41 ca. 1300 Kr.

Idet meddeles, at der saavel fra Pensionisternes som fra en Række Faggrupper er fremsat Begæring om Ændring i de gældende Regler for Ydelse af Dyrtidstillæg, tillader man sig, da forestaaende Forhandlinger herom ikke

kan ventes tilendebragt inden Udløbet af indeværende Regnskabsaar, at indstille, at de nævnte Tillægsydelse indtil videre forhøjes som ovenfor angivet, samt at det timelønnede Badeassistenter siden 1. Juli 1938 ydede midlertidige Dyrtidstillæg paa 5 Øre og 3 Øre pr. Time for henholdsvis mandlige og kvindelige Assistenter bevilges for de første 7 Maaneder af Regnskabsaaret 1940—41.«

Kommunens Merudgift ved ovennævnte Forhøjelser af Dyrtidstillæggene er optaget paa Budgettet for 1940—41.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 1035—1939). Indstilling fra Lønudvalget angaaende Dyrtidstillæg til **Understøttede**.

Udvalget indstiller, at der indtil videre ydes Dyrtidstillæg efter samme Regler som hidtil, nemlig for gifte 45 % af den aarlige Understøttelse, dog højst 75 Kr. aarlig.

Stecher Christensen oplyste, at i de senere Aar var alle Understøttelser ydet uden Dyrtidstillæg, men der fandtes enkelte fra ældre Tid, som fik et Tillæg, og det var vanskeligt her at finde en Form for et Tillæg, som kunde dække i alle Tilfælde. En Del af de Understøttede var undergivet en anden Lov, f. Eks. Aldersrente-loven, og hvis man her ydede Tillæg, skulde det maaske fradrages i Aldersrenten. Man foreslog derfor indtil videre at beholde den nuværende Bestemmelse.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 1036—1939). Indstilling fra Lønudvalget om Forhøjelse af **Varmebidrag** i Tjenesteboliger.

Følgende Indstilling forelaa:

»Fremsendes til Byraadet, idet Udvalget indstiller, at Bidraget fra Kommunens Tjeneste-

mænd for Opvarmning af Tjenesteboliger i Regnskabsaaret 1940—41 forhøjes med 100 % af de nuværende Bidrag, samt at Afkortningen i Lønning til Overlærere ved Kommunens Skoler for Boliger med Varme i ovennævnte Regnskabsaar forhøjes med 150 Kr. for hver.

Til Orientering skal man oplyse, at Kommunen, saafremt foranstaaende vedtages, vil opnaa en Besparelse paa ca. 6000 Kr. for det kommende Regnskabsaar.«

Stecher Christensen meddelte at da Varmebidraget i sin Tid blev fastsat, var Koksprisen 165 Øre pr. hl, medens den pr. 1. Januar var 340 Øre og i Dag 655 Øre for Gasværkskoks. Man havde derfor fundet en Forhøjelse paa 100 % rimelig og svarende til den Lønforhøjelse, som Tjenestemændene havde faaet i Henhold til Pristallet. For Overlærernes Vedkommende var deres Løn fastsat ved Lov, og i Aarhus trak man faktisk mere fra for Bolig og Varme end de fleste andre Steder; derfor paa-tænkte Udvalget nærmere at drøfte Forholdet for deres Vedkommende, da de ikke skulde stilles daarligere her end andre Steder, og der vilde muligvis komme Forslag om en Ændring for deres Vedkommende. Men i Øjeblikket foreslog man altsaa en Forhøjelse paa 150 Kr.

Kai Blicher syntes, da Overlærerens Varmebidrag i Forvejen var forholdsvis stort, at Sagen for deres Vedkommende kunde udsættes, og Forholdet nærmere undersøges.

Stecher Christensen svarede, at naar det var bebudet, at Udvalget senere vil fremkomme med Forslag til en anden Regulering, kunde man godt vedtage det foreliggende Forslag. Spørgsmaalet havde ogsaa nogen Forbindelse

med Overlærernes Reguleringstillæg, og det vilde man undersøge.

Thomas Christensen bemærkede, at der var installeret Fjernvarme i flere Overlærerboliger, og Taleren vilde henstille, at Overlærerne faar en Varmemaaler og betaler for deres Forbrug af Varme.

Borgmesteren oplyste, at Varmebidraget i Embedsboliger betales efter en bestemt Takst uden Hensyn til, om det er Fjernvarme eller andet, og disse Bestemmelser skulde følges. Forøvrigt syntes Taleren, at en Forhøjelse fra 150 Kr. til 300 Kr. var meget beskeden under de nuværende Forhold, og det var ikke for meget for Varme efter de nuværende Priser. Om der var andre Forhold, der spillede ind, vidste Taleren ikke. Man kunde vel tiltræde det foreliggende Forslag og saa overlade til Lønudvalget, om det senere vil stille andet Forslag.

Indstillingen vedtoges,

7. (J. Nr. 1037—1939). Indstilling fra Lønudvalget angaaende Tillæg til **Overenskomst med Kommunale Arbejdsmands Fagforening**.

Følgende Forslag foreslaa:

#### Tillæg

til Overenskomst af 20. November 1939 mellem Aarhus Byraads Lønudvalg og Kommunale Arbejdsmands Fagforening i Aarhus vedrørende Udlevering af Beklædningsgenstande m. m. til visse Arbejdere ved Kommunen og Havnen samt Ændring og Tilføjelse til nævnte Overenskomst.

Belysningsvæsenet.

Til Arbejdsmand, som er beskæftiget ved Kokssiloens Udleveringsanlæg, udleveres Sejldugsforklæder og Arbejdshandsker.

Ved Rensning af Tjæreledning og Dampkedler udleveres Overtrækstøj.

Til Kabel- og Luftledningsafdelingen udleveres det nødvendige Antal Regnfrakker samt Arbejdshandsker til Trækning af Kabel og Luftledning. Til Kontrollen ved Kabelarbejde udleveres Regnfrakke hvert tredje Aar, og til Hjælpere ved Luftledningsarbejde udleveres Stortrøje og Regnfrakke hvert tredje Aar. Til hvert Kabelmonteringshold udleveres hvert andet Aar 2 Par Gummistøvler, som holdes i Orden med nødvendige Reparationer, og til Kabelmontørerne og deres Medhjælpere udleveres et Sæt Overtrækstøj aarlig. Ved Afbrænding af gamle Kabler udleveres Overtrækstøj og Forklæder.

Til Kontrollen ved Lægning af Gasstik- og Lygteledninger udleveres Overtrækstøj.

Til den faste Medhjælper ved Fjernvarmemontøren udleveres hvert tredje Aar Stortrøje og Regnfrakke; endvidere udleveres der ham Arbejdshandsker og, naar det er nødvendigt, Gummistøvler.

Til de ved Opstilling af Gas- og Elektricitetsmaalere og de ved Udpumpning af Gasledninger fuldt beskæftigede Arbejdsmænd samt til den faste Aflæser af de elektriske Industri- maalere udleveres hvert andet Aar et Sæt Tøj + et Par ekstra Benklæder og hvert tredje Aar Stortrøje og Regnfrakke.

Til Lygtepassere ved Gasværket og Lampepassere ved den elektriske Gadebelysning udleveres hvert Aar Uniformshue og hvert tredje Aar Stortrøje og Regnfrakke.

### S p o r v e j e n e.

Til de ved Opsmøring af Sporvogne og Trambusser samt ved Undervognsarbejde be-

skæftigede Arbejdsmænd udleveres to Sæt Overtrækstøj aarlig, og til de øvrige i Sporvejenes Remise og Garager beskæftigede Arbejdsmænd et Sæt aarlig.

Til de Bivognskunduktører og Reservevognstyrere, der gør Tjeneste til Stadighed, udleveres Uniformshue, -jakke, -vest, -benklæder og -kappe samt Sommerjakke med samme Varighedsterminer, udregnet i Arbejdstimer, som er gældende for Vognstyrere.

Til Sporrensere udleveres et Sæt Overtrækstøj hvert Aar, en Stortrøje samt Vinter- og Sommerhue hvert andet Aar og en Skindtrøje og Regnfrakke hvert tredie Aar.

#### B r o l æ g n i n g s v æ s e n e t.

Til Arbejdsmænd i Kant- og Flisestøberiet udleveres Sejldugsforklæder eller Overalls.

Til Kommunens faste Gadefejere udleveres Regnfrakke hvert tredie Aar.

Til hver aaben Tromle hører en Regnfrakke til Brug for Tromleføreren.

#### K o m m u n e n s M a l e r f o r r e t n i n g.

Til Medhjælperen udleveres to Sæt Overtrækstøj aarlig.

#### K i r k e g a a r d e n e.

Ved Gravkastning udleveres Olietøj.

#### A l m i n d e l i g e R e g l e r.

Til Arbejdsmænd, der til Stadighed beskæftiges som Kranførere, udleveres et Sæt Overtrækstøj aarlig og en Skindjakke hvert tredie Aar.

Der udleveres til Arbejdsbrug Træsko- eller Gummistøvler samt Arbejdshandsker i samme Omfang som hidtil.

Tjenestecykle stilles til Raadighed i samme Omfang som hidtil.

løvrigt udleveres Overtrækstøj til Arbejdsmænd i saa stor Udstrækning, det skønnes nødvendigt, men ikke naar der udbetales Tillæg i Henhold til Overenskomstens § 3.

Uniformsgenstande maa ikke benyttes uden for Tjenesten.

### Ændring og Tilføjelse til Overenskomsten:

8. Side, 8. Stk. (§ 3): Ordene »og som Forskelsløn« o. s. v. Stykket ud, udgaar.

I § 15 indsættes som nyt 2. og 3. Stk.:

Til Deltagelse i Deputation ved Arbejdsfællers Sølv- eller Guldbryllup eller paa 25-, 40- og 50-Aarsdagen for saadannes Ansættelse i Kommunens Tjeneste gives højst 4 Timers Frihed med Løn.

Ved en Arbejdsfælles eller dennes Hustrus Begravelse gives der et passende Antal Arbejdere ved samme Institution den til Deltagelse i Begravelsen nødvendige Frihed med Løn, dog højst 4 Timer. Paa Ægtefælles, Børns og Forældres Begravelsesdag gives der fri med Løn hele Dagen.

Bestemmelserne i nærværende Tillæg gælder fra 1. Januar 1940 at regne, Tilføjelsen til Overenskomstens § 15 dog fra 15. Marts 1940.

Fra Udvalget forelaa følgende Indstilling:

»I Lønudvalgets Indstilling af 21. November f. A. om Vedtagelse af ny Overenskomst for Kommunens Arbejdsmænd meddelte man Byraadet, at Forhandlinger om Ændringer i Overenskomstens Regler for Udlevering af Beklædningsgenstande m. m. vilde blive optaget senere.



Disse Forhandlinger har nu fundet Sted og har resulteret i vedlagte Overenskomststillæg, som man herved indstiller til Byraadets Vedtagelse.

De skete Ændringer bestaar hovedsagelig i en a jour Føring af gældende Praksis, men man har dog fundet der rimeligt paa enkelte Punkter at imødekomme. de af Fagforeningen fremsatte Ønsker om Udvidelse af Beklædningsydelseerne, ligesom man har anset det for ønskeligt at optage Bestemmelser om, i hvilket Omfang der i visse Anledninger kan gives fri med Løn, idet der herom har været anvendt forskellig Praksis ved de forskellige Institutioner.

Kommunens Merudgift ved Udvidelsen af Beklædningsydelseerne vil andrage ca. 800 Kr. aarlig. Merudgiften i Anledning af Fritidsbestemmelserne lader sig vanskeligt fastslaa, men den bliver næppe betydelig.«

Stecher Christensen anbefalede Forslaget. Det væsentlige var, at Beklædningsregulativet var ført a jour med det, som nu finder Sted, samt at ogsaa timelønnede Arbejdere faar et vist Antal Fritimer ved Begravelser o. lign.

Indstillingen vedtoges.

- 8 (J. Nr. 1038 - 1939). Indstilling fra Lønudvalget om Ændringer i **Lønningsregler for Tegnere** ved Aarhus Kommune og Havn.

Følgende Indstilling forelaa:

Paa Foranledning af Foreningen »Aarhus Kommunes Teknikere« har man med Foreningen ført Forhandling angaaende Løn- og Ansættelsesforholdene for Tegnere, som lønnes i Henhold til de i Byraadsbeslutning af 23. Juni 1938 indeholdte Regler.

Under nævnte Forhandling indgik Lønudvalget paa at indstille til Byraadet, at der med Ikrafttræden fra 1. April d. A. i ovennævnte Regler foretages følgende Ændring:

I Lønningsregler for Tegnere med Eksamen udgaar Ordene »Timeløn Kr. 1,60 eller« samt tilføjes følgende Bestemmelser:

Foruden de nævnte Lønninger ydes der Tegnere Reguleringstillæg, der for maanedslønnedes Vedkommende til enhver Tid udgør aarlig de Beløb, der ifølge Bestemmelserne i Tjenestemands-Regulativets § 29 ydes Kommunens Tjenestemænd udover de ved Udgiftstal 2843—2946 gældende Reguleringstillæg. For timelønnede Tegnere udgør Reguleringstillægget til enhver Tid pr. Time det for maanedslønnede gældende aarlige Tillæg divideret med 2100, idet Brøkdele af Ører, der er mindre end  $\frac{1}{2}$ , bortkastes ved Beregningen, medens større Brøkdele forhøjes til hel Øre.

Kvindelige Tegnere lønnes efter Tjenestemands-Regulativets 9. Lønklasse eller med den for kvindelige Kontorassistenter til enhver Tid gældende Timeløn.

For Overarbejde ydes der Tegnere et Vederlag pr. Time paa 50 % af Timelønningen (eksklusive Reguleringstillæg.) For maanedslønnede udgør Timelønningen  $\frac{1}{200}$  af Maanedslønningen (eksklusive Reguleringstillæg). Overarbejdstimerne afspadseres saa vidt muligt inden Udløbet af de følgende 2 Kalendermaaneder. For Overarbejdstimer, som ikke er afspadseret inden Udløbet af fornævnte Frist, udbetales Timelønningen.

De i Tjenestemands-Regulativets § 11

for Kontorassistenter indeholdte Ferieregler gælder ogsaa for Tegnere.

Til Orientering skal man oplyse, at Kommunens Merudgift, saafremt foranstaaende vedtages, i Regnskabsaaet 1940—1941 vil udgøre ca. 1500 Kr.

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 1039—1939). Indstilling fra Lønudvalget om, at der ved fremtidige Fastansættelser ved Aarhus Kommune kræves Attest for at vedkommende ikke lider af **smittefarlig Tuberkulose**.

Følgende Indstilling forelaa:

»Paa given Foranledning tillader man sig herved at indstille, at der ved enhver fremtidig Fastansættelse af Tjenestemænd ved Kommunen eller ved Tildeling af Pensionsret foruden den i Tjenestemandes-Regulativets § 5, Stk. 8, resp. Arbejdsmændenes Overenskomst § 20 nævnte Helbredsattest kræves præsteret en af Tuberkulosestationen i Aarhus udstedt Attest for, at den paagældende ikke har Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved.

Samtidig foreslaar man, at der fra Byraadets Side henstilles til de respektive Ledere af Kommunens Institutioner at foranledige, at en saa stor Del som muligt af det ved Kommunen beskæftigede Personale af enhver Art frivilligt gennemgaar Tuberkulosestationens Prøve.

Det bemærkes, at Stationen foretager saavel Undersøgelse som Udstedelse af Attest uden Vederlag.«

J. R. F a n g e r vilde meget henstille, at de allerede ansatte underkaster sig denne Prøve, baade for deres egen og for deres Kollegers

Skyld. Det var sket i stor Udstrækning andre Steder.

Indstillingen vedtoges.

10. (J. Nr. 600—1939). Forslag til **Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter** i 1940—41.

Borgmesteren vilde først rette en Tak til de Medlemmer, som havde været med til Forhandlinger med Budgetudvalget om Ændringer af deres Budgetter, idet alle var enige om under de nuværende vanskelige Forhold at tage al mulig Hensyn til det Budget, der skulde lægges, og gøre alt muligt for at holde det indenfor de Rammer, som af økonomiske Grunde var nødvendigt. Taleren gik ud fra, at Gruppernes Ordførere vilde forelægge Forslaget, og skulde derfor ikke komme ind paa en Omtale af de enkelte Budgetter, men blot gøre nogle Bemærkninger udover, hvad der laa i selve Budgetforslaget, om enkelte Ting, der vilde komme til at foreligge indeværende Aar.

Raadhusbyggeriet var desværre blevet forsinket i ca. 4 Maaneder paa Grund af Vejret. Der var til Raadhuset laant 4 Mill. Kr., hvoraf man havde faaet de 3 Mill.; men paa Grund af tidligere vedtagne Udvidelser med Taarn o. lign., blev Prisen noget højere, og man havde derfor undersøgt Muligheden for at faa et Suppleringslaan til de 4 Mill. Kr., men der var endnu ikke givet Tilsagn derom. Hvis det ikke gik i Orden, maatte den endelige Færdiggørelse af Raadhuset indvendig begrænses saa meget som muligt, og Monteringens udføres efterhaanden; men det Spørgsmaal vilde komme til at foreligge senere paa Aaret. Selv om man havde faaet en hel Del billige Licitationer, havde Krigssituationen alligevel fordyret Arbejdet.

Et andet stort Arbejde var Aldersrenteboligerne. De to Afdelinger var opført paa Kassebeholdningen for ca. 1 Mill. Kr., og man havde haabet, at Obligationskurserne vilde stille sig saaledes, at det kunde betale sig at optage Kredit- og Hypoteklaan. Det, som opførtes i Øjeblikket, skulde være færdigt til Efteraaret og kostede ca. 600000 Kr., saa ved hele dette Byggeri havde man trukket 1,6 Mill. Kr. paa Kassebeholdningen. Man maatte derfor søge at fremskaffe Laan, saa Kassebeholdningen ikke belastedes saa stærkt.

Forhandlingerne om den ny Kaserne var nu tilendebragt. Hertil skulde Kommunen skaffe 4,3 Mill. Kr., og Staten 2,1 Mill. Man havde faaet Tilsagn om et Laan paa 1,1 Mill. og skulde altsaa yderligere skaffe 3,2 Mill. Men det var Fredspriser, og under de nuværende Forholde vilde der komme en Stigning paa mindst 20 %, hvorfor det maatte overvejes, hvorledes disse Penge kan skaffes. Flyvepladsen vilde man næppe have taget fat paa under normale Forhold; men da Arbejdet var blevet meget indskrænket, især for Arbejdsmænd, fandt man det rigtigt at begynde derpaa, hvis der kunde fremskaffes et Beløb til Arbejdsløn. Det var nu bevilget af Ministeriet, og derved vilde der blive et ret betydeligt Jordarbejde. Der skulde ogsaa anlægges Eksercerplads, og til disse Anlæg havde Kommunen købt ca. 400 Tdr. Land ved Randers Landevej, deraf 140 Tdr. Land til Eksercerplads og 136 Tdr. Land til Flyveplads, medens de resterende ca. 115 Tdr. Land foreløbig var lejet ud for 8 Aar. I de købte Ejendomme indestod Prioriteter fra Landbosparekassen, der kunde opsiges med  $\frac{1}{2}$  Aars Varsel. Nu havde man faaet en Ordning, hvorved alle disse Prioriteter var samlet i et Laan paa 716000

Kr. til 5 % Rente og Afbetaling i 20 Aar, og det var uopsigeligt fra Sparekassens Side, medens Kommunen kunde opsigte det med  $\frac{1}{2}$  Aars Varsel. Taleren vilde takke Landbosparekassen for den Elskværdighed, den havde vist ved at imødekomme Kommunens Ønske i denne Sag, saa man i Øjeblikket undgik at skulle skaffe store Kapitaler hertil.

Et andet større Arbejde var Opførelsen af det nye Nervehospital, som egentlig burde være en Statsopgave. Hertil var fremskaffet et forholdsvis billigt Laan paa 1 Mill. Kr.

Disse Ting vilde give ret betydeligt Arbejde til Byen, og saa maatte man haabe, at der ogsaa vil blive noget privat Byggeri i Aarhus, naar Vejret igen tillod det. Ved det Arbejde, der var fremskaffet, havde man i Virkeligheden bidraget til under en meget vanskelig Periode at fremskaffe saa meget Arbejde, som næppe ret mange Kommuner havde kunnet gøre; men selvfølgelig vilde Vanskelighederne alligevel blive store, hvis ikke det private Initiativ ydede sin Medvirkning.

Borgmesteren forelagde derefter følgende økonomiske Oversigt:

Udover hvad der paa det foreliggende Budget er opført til Kommunens Drift, er der til Forøgelse af Kommunens Formue opført forskellige Beløb til Supplering af opsamlede Fonds, som anvendes til Fremskaffelse af nye Aktiver. Desuden øges Aktiverne ved, at der paa Budgettet er opført Beløb til Nyanskaffelser udover Reparationer og Vedligeholdelser, og desuden ved, at Kommunen afdrager aarlig store Beløb paa sin Gæld.

Afdragene paa Kommunens Gæld udgør i hvert af Aarene 19<sup>38/39</sup>, 19<sup>39/40</sup> og 19<sup>40/41</sup> hen-

holdsvis 2361500 Kr., 2546200 Kr. og 2430200 Kr., saaledes, at Kommunen i de nævnte 3 Aar ialt vil afdrage ca. 7337900 Kr. paa sin Gæld. Renten er gaaet en Del ned, da de sidst optagne Laan er mere kortfristede end tidligere, men Afdragene blev til Gengæld større.

Ganske vist har Kommunen i de samme 3 Aar maattet optage ret store Laan. Saaledes har man til Opførelse af et nyt Raadhus i Aarene 19<sup>38/39</sup>—19<sup>39/40</sup> optaget 3 Mill. Kr. af et Laan paa 4 Mill. Kr. hos Livsforsikringsselskabet »Hafnia« , og A/S Dansk Folkeforsikringsanstalt, og man vil i Sommerens Løb forsøge at faa den sidste af de 4 Mill. Kr. udbetalt samtidig med, at man vil forsøge at faa Laanet yderligere forhøjet med 2 Mill. Kr. til Dækning af Prisstigning paa Materialer samt Stigning af Arbejdsløn m. v.

I 19<sup>39/40</sup> har man til Bestridelse af Udgiften ved forskellige Gade- og Vejarbejder optaget et 15-aarigt Laan til Kurs 95,9 hos »Den kommunale Laanefond« paa 1284600 Kr., og i samme Aar har man hos Statsanstalten for Livsforsikring optaget et 30-aarigt Laan til Kurs 91 paa 1,1 Mill. Kr. til Opførelse af en neurologisk-neurokirurgisk Afdeling ved Aarhus Kommunehospital.

Ligeledes har man hos sidstnævnte Anstalt modtaget Tilsagn om et Laan paa 1,1 Mill. Kr., ligesom man har faaet stillet i Udsigt Laan paa 3,2 Mill. Kr. ialt 4,3 Mill. Kr. til Opførelse af nye Kasernebygninger paa Skejby Mark. Af de til Indretning af Flyveplads medgaaede Udgifter refunderer Staten ca. 798000 Kr., som udgør den anslaaede Arbejdsløn til Flyvepladsens Indretning.

Ved Opførelse af Aldersrenteboliger paa Trøjborg er der i Aarene 19<sup>37/38</sup> og til Dato medgaaet ca. 1 Mill. Kr., hvortil yderligere kommer

i Sommerens Løb ca. 600000 Kr. for Afd. E, der f. T. er under Opførelse; for denne Afdelings Vedkommende er der regnet med en Forøgelse paa 20 %, grundet paa Prisstigningen.

Udgiften ved Opførelse af Aldersrenteboliger er udelukkende afholdt af Kassebeholdningen, og der vil derfor senere være Anledning til at foretage en Prioritering af disse Boliger.

Da Udgiften ved en Del af de paabegyndte Arbejder efter de for Tiden herskende Forhold maa antages at blive en Del større end oprindelig paaregnet, kan det blive nødvendigt senere at optage et midlertidigt Laan hos Bankerne til Dækning af den forøgede Udgift. Bankerne har udtalt deres Velvilje, selv om der for Tiden er knapt med Penge.

Det maa her henstilles til de forskellige Udvalg om ikke at paabegynde nye og større Arbejder uden først at have konfereret med Budgetudvalget eller Byraadet herom. Det maa bestemt kræves under de nuværende vanskelige Forhold.

I selve det her foreliggende Budgetforslag er der opført:

Til Restituering af tidligere Aars

|                     |     |            |
|---------------------|-----|------------|
| Kapitalforbrug..... | ca. | 830200 Kr. |
|---------------------|-----|------------|

|                            |   |          |
|----------------------------|---|----------|
| Til forskellige Fonds..... | - | 345000 » |
|----------------------------|---|----------|

|                                   |   |          |
|-----------------------------------|---|----------|
| Til Dækning af Udgift til Nyanlæg | - | 675000 » |
|-----------------------------------|---|----------|

Indgaaede Afdrag paa Pantebreve

og Restkøbesummer m. v. vil

|                        |   |          |
|------------------------|---|----------|
| formentlig udgøre..... | - | 668000 » |
|------------------------|---|----------|

Til Nyanlæg m. v. er der paaregnet afholdt følgende Udgifter:

|              |     |             |
|--------------|-----|-------------|
| Af Laan..... | ca. | 7039800 Kr. |
|--------------|-----|-------------|

|              |   |          |
|--------------|---|----------|
| - Fonds..... | - | 232000 » |
|--------------|---|----------|

|                        |   |          |
|------------------------|---|----------|
| - Driftsbudgettet..... | - | 675000 » |
|------------------------|---|----------|

|                          |   |           |
|--------------------------|---|-----------|
| - Kassebeholdningen..... | - | 1029500 » |
|--------------------------|---|-----------|



Ved Budgetudvalgets Paabegyndelse af Gen-  
nemgangen af Budgettet udviste dette en ret  
betydelig Stigning i den personlige Skatteud-  
skrivning fra i Fjor, men ved Forhandling med  
forskellige Udvalg har man faaet den forøgede  
Skatteudskrivning nedbragt saaledes, at det Bud-  
get, som foreligger til Behandling her i Byraadet  
i Dag viser en Merudskrivning paa 1660064 Kr.  
53 Øre i Forhold til Budgettet for 19<sup>39</sup>/<sub>40</sub>. Det  
kan vel siges at være en ret betydelig Stigning,  
men naar man tager de forhøjede Kulpriser, Løn-  
stigninger m. m. i Betragtning, maa man være  
forberedt paa, at det vil knibe med at faa det  
til at løbe rundt selv med denne Stigning.

Endelig kan det oplyses, at Kommunens Netto-  
formue ved Regnskabsafslutningen den 31. Marts  
1939 udgjorde 57910900 Kr. Af dette Beløb ud-  
gør de for solgte Grundstykker tilgodehavende  
Købesummer ca. 8372800 Kr., der efterhaanden,  
som de indgaar, overføres til særlige Fonds.

Aarhus Kommunes økonomiske Forhold er  
sunde og gode; men den finansielle Situation er  
i Øjeblikket i høj Grad anspændt. Hvorledes det  
vil forme sig i den nærmeste Fremtid, er van-  
skeligt at sige i Dag; men der er dog Mulighed  
for, at Kommunen kan komme igennem med det  
foreliggende Budgetforslag. Det kan ikke siges,  
at Budgettet er lagt karrigt; men vi har maattet  
tage Hensyn til de vanskelige Forhold, og om  
der saa er taget tilstrækkeligt Hensyn, maa Tiden  
vise.

Stecher Christensen havde ikke tænkt  
at komme særlig ind paa de enkelte Budgetter,  
da der ikke var megen Anledning dertil. Bud-  
gettet var præget af den mørke alvorlige Tid,  
man levede i, og hvor Vanskelighederne ogsaa

ramte vort Land paa forskellig Maade, hvorfor ogsaa baade Statens og Kommunernes Økonomi var i høj Grad præget deraf. Da man stod overfor at skulle lægge Budgettet, viste det en foruroligende Stigning i de enkelte Budgetter, uden at det kunde siges, at der var vist Flothed nogen Steder. Forsørgelsesvæsenets Budget var steget med 800000 Kr., Skolevæsenet med 150000 Kr., Hospitalsvæsenet med  $\frac{1}{2}$  Mill., Gader og Veje med 100000 Kr. Ogsaa Brandvæsenet, de offentlige Lystanlæg o. fl. viste Stigning. Efter disse Forslag skulde der udskrives 2700000 Kr. mere end sidste Aar, og det var forstaaeligt, at man var meget betænkelig ved en saadan Stigning. Budgetudvalget havde saa en meget alvorlig, men fordragelig Forhandling med Udvalgene, og de viste alle Resignation og Imødekommenhed i Forstaaelse af Tidens Vanskeligheder og gik med til betydelige Reduktioner, hvorved man fik Merudskrivningen ned til ca. 1,7 Mill. Kr. Nedsættelsen var maaske temmelig haard, saa der for visse Budgetters Vedkommende kan blive Vanskelighed ved at holde dem; men det var altsaa nødvendigt.

Ændringen af Ligningsreglerne vilde bevirke en Forhøjelse af den skattepligtige Indtægt, og det vilde for den enkelte medføre en Skatteforhøjelse. Det var oplyst, at der vilde blive en stor Stigning i Statsskatten, og man maatte altsaa ogsaa være forberedt paa en Forhøjelse af Kommuneskatten; men den Utilfredshed, som man ofte havde mærket, naar der var Tale om Skatteforhøjelse, var egentlig ikke kommet stærkt til Orde i Aar, idet alle her i Landet vist var indstillede paa, at det maatte til, og at det var bedre

at betale noget mere i Skat, hvis man saakunde slippe for det, som var værre.

Der var paa forskellige Omraader betydelige Prisstigninger, og f. Eks. paa Kommunens Værker var der sket store Prisforhøjelser paa Gas, Strøm og Brændsel, som havde været nødvendige. Man betalte ordinært 26 Kr. pr. ton for Kul, og i Dag var Prisen 130—150 Kr. Gassen var steget fra 17 Øre til 34 Øre pr. m<sup>3</sup>, og det ramte mange smaa Hjem eftertrykkeligt. Elektricitet var steget fra 34 Øre til 50 Øre, og disse Tal var maaske ikke engang endelige; det ahang af Prisudviklingen paa Raaprodukterne; men forhaabentlig blev det ikke nødvendigt at gaa højere op. Man havde her ført den Politik, at Gas- og Elektricitetsværket, de indtægtsgivende Institutioner, maa yde det samme Tilskud til Kommunens Kasse som sædvanligt, men heller ikke mere; det samme gjaldt for Vandværkets Vedkommende; det var nødvendigt, at disse Institutioner yder Bidrag til Imødegaaelse af Merudgiften paa de andre Budgetter. Som meddelt af Borgmesteren havde Kommunen søgt at sikre sig Brændsel ved Køb af Tørvemoser, idet Byens Produktion maatte opretholdes.

Med Hensyn til Arbejdsprogrammet for de forskellige Budgetter, var det noget præget af, at man ikke har Raad til ekstraordinære Arbejders Igangsættelse, men maa nøjes med de ordinære Ting, Vedligeholdelser o. lign. Taleren vilde her understrege Borgmesterens Udtalelser om, at baade Udvalg og Embedsmænd maa være klar over, at de opstillede Anlægsbudgetter strengt overholdes, og hvis det ikke var muligt at undgaa Overskridelser, maatte andre til Gengæld udgaa, for det kunde ikke nytte i Aar at komme

med Overskridelser. Ligeledes maatte Driftsbudgetterne meget strengt overholdes, hvis man skulde klare sig igennem. Der var ellers adskillige Opgaver, der stod for at skulle løses, f. Eks. en ny Skole, som egentlig havde været paa-trængende nødvendig i lang Tid; ligeledes Forandring af de bestaaende Skolelokaler i Henhold til Lovens Krav, men her maatte man nøjes med det nødtørftigste.

Der havde sidste Aar været en Del ekstraordinære Arbejder i Gang, f. Eks. Væddeløbsbanen og Cyklebanen, og det havde medført, at der var Mangel paa Sportspladser og Træningsbaner. Taleren vilde henstille til Borgmesteren, at dette Spørgsmaal tages op til Løsning for at skaffe Sportsklubberne de Pladser, de har Brug for, idet enkelte Klubber stod helt uden Plads til Træning. Man havde et Beløb paa 50000 Kr. fra Væddeløbsbanen, og det kunde anvendes til Anlæg af nye Sportspladser, saa Udgiften hertil ikke kom paa Budgettet.

Tiden var altsaa ikke til ekstraordinære Arbejders Igangsættelse. Det var kedeligt, fordi Folk saa ofte maatte henvises til Socialhjælp i Stedet for, og det kostede ogsaa Penge; det var bedre at skaffe Arbejde, men det forslog ikke hvis der ikke kom et større Byggeri i Gang, ellers vilde Arbejdsløsheden i den kommende Tid blive stor. Men man muligvis indstille sig paa, at det eneste Arbejde, som kommer i Gang, er det, som sker ved offentlig Foranstaltning.

Paa det foreliggende Budget var der ikke taget Hensyn til den Lønstigning, der havde fundet Sted, og som indtil i Dag vel nok androg ca.  $\frac{1}{2}$  Mill. Kr. Det maatte forlanges, at de indtægtsgivende Institutioner selv maa skaffe Ud-

veje for disse Lønstigninger for deres eget Vedkommende, men for de andre Budgetter vilde det dreje sig om ca. 300000 Kr., og disse Penge skulde fremskaffes af Budgettet. Man havde her kun Beløbet til Styrkelse af Kassebeholdningen at tage af, og efter Talerens Opfattelse var dette Beløb sat for lavt, saa her kunde godt blive Overraskelser. Beløbet var paa 650000 Kr., men naar man i Forvejen havde diskonteret Veksler paa dette Beløb, kom det ikke til at svare til sit Formaal. Paa adskillige Budgetter var der regnet med en Kulpris paa 60—80 Kr. pr. Ton, men i Dag var den meget højere.

Der var paa Budgettet afsat 200000 Kr. til Sanering af gamle Bydele, men Forholdet var her, at man havde brugt 175000 Kr. heraf i Forvejen, saa der var ikke meget tilbage. Til Luftsværnsforanstaltninger var der ogsaa afsat 200000 Kr., og heraf var ligeledes de fleste brugt i Forvejen, og selvom Staten skulde betale en Del deraf, kom man maaske op paa ca. 200000 Kr. mere, saa der var ikke noget at give væk her.

Talerens Gruppe havde den Opfattelse, at Skatteevnen er blevet større; men Budgettet burde have været lagt lidt rigeligere paa visse Punkter, selvom Skatteprocenten skulde stige en hel Procent. Sidste Aar var arbejdsmæssigt set et godt Aar, men indeværende Aar vilde sikkert blive daarligt; derfor vilde Skatteevnen blive god, men Betalingsevnen sandsynligvis blive meget daarlig, og det var derfor et Spørgsmaal, om det Beløb, der var afsat til Afskrivning af Skatter, ikke burde forhøjes noget, hvis man ikke en skøn Dag vil risikere en Forskrækkelse.

Da Arbejdsmulighederne i Aar sikkert vilde blive smaa, vilde Taleren henstille til Institutionerne at man ikke laver for meget med »Kontor-russer«, naar Folk er i Nød og Betryk, det gjaldt baade for de Arbejdsløse og for en Del Smaa-haandværkere og Handlende, som levede under meget trykkende økonomiske Forhold. Man skulde ikke vise Svaghed, men i visse Tilfælde nogen Langmodighed, som kunde støtte disse Mennesker; men hvor det gjaldt Folk i faste Stillinger, behøvede man ikke at vise Skaansel, de maatte betale, hvad de skulde, og det var ikke helt anstændigt, hvis de var tilbage med Betalingerne.

Taleren vilde til Slut udtale Haabet om, at Budgettet maa kunne holde. Naar man lagde Budget, maatte man have Lov til at være præget af en vis Pessimisme. Paa den anden Side maatte man ikke mangle Optimisme og Haab om, at der vil blive bedre Forhold ude i Verden. Hvis man saa alt for lyst paa Forholdene ved Budgetlægningen, kunde det godt give Bagslag, men forhaabentlig vilde det lykkes Aarhus at komme igennem Vanskelighederne. Taleren vilde hermed anbefale Budgettet til Vedtagelse.

J. R. F a n g e r: Der er Krig i Europa, og selv om vi ikke er med, mærkes den mere og mere herhjemme. Landet bliver fattigere. Det vil sige, at vi ikke har Raad til at leve som hidtil. Livremmen skal spændes ind, og dette maa ogsaa gælde Stat og Kommune.

Det er ikke let at stille Kommunens Budget op, naar alle Priser og Lønninger stiger fra Dag til Dag, og det kan kun gøres under visse Forudsætninger, hvis vi ikke skal sprænge vor Kassebeholdning, der er ret anstrengt i Forvejen.

Forudsætningerne maa være:

1) Alle de virkelige indtægtsgivende Virksomheder, saasom Elektricitetsværket, Gasværket, Fjernvarmen, Sporvejene, Kloakpumpestationen, Vandværket og Badeanstalterne maa hvile i sig selv, og de maa give den Indtægt til Kommunens Kasse, som Budgettet foresætter. Saafremt Udgifterne stiger yderligere, maa Priserne sættes op, eller visse Udgifter sættes ned; med andre Ord: de maa drives som Forretning.

2) Der er andre Budgetter, som Skovene, Kommunens Ejendomme, Sygehusene, Slagtehuset, Begravelsesvæsenet og flere, for hvilke Indtægterne ogsaa burde forhøjes i samme Udstrækning, Udgifterne stiger. Det lader sig næppe gøre helt, men saa maa der findes Besparelser, f. Eks. paa Vedligeholdelser, Nyanskaffelser o. lign.

3) Endelig er der Budgetter som Brolægningsvæsenet, Parkudvalget, Folkebiblioteket, Skolevæsenet, Brandvæsenet og ikke mindst Socialvæsenet. For disse Budgetter, der ingen Indtægter har, maa Prisstigningerne saavidt muligt holdes borte ved Nedskæringer. F. Eks. maa Brolægningsudvalget maaske udskyde et Arbejde, Parkudvalget klippe Plænerne en Gang mindre, Folkebiblioteket maa kassere Bøgerne noget senere og spare paa Køb af nye Bøger, Skolevæsenet spare paa Reparationer og Indkøb, og endelig Socialvæsenet, der har saa mange Poster, der kan indføres Besparelse paa, dog ikke paa de kontant udbetalte Understøttelser.

4) Endelig er der Skatterne.

Naar Budgettet er vedtaget, bliver Skatteprocenten fastlagt, og saa skal Kommuneskatten ogsaa være fast. Denne Indtægt maa der ikke røres ved, for et ekstra Kvartals Skat kan der

efter min Mening ikke under nogen Form være Tale om, da vi saa sprænger alle private Menne-skers Budget — ikke mindst de fast lønnedes. For mange kan det private Budget blive stramt nok i Forvejen.

Konklusionen af disse Betragtninger maa blive, at alle Udvalg og Embedsmænd ikke maa forhøje det en Gang vedtagne Budget. Dette Princip kan ikke slaas fast kraftigt nok, og jeg vil navnlig advare Socialvæsenet, Hospitalsvæsenet og Skole-væsenet, som i de senere Aar har haft betydelige Stigninger og Overskridelser, mod ikke at holde deres Budgetter.

Selv om vi ønsker et godt Hospitalsvæsen og de bedst mulige Skoler, er Grænsen vel snart naaet for, hvad vi har Raad til at ofre. Jeg skal i denne Forbindelse henstille, at vi snart faar en Hospitalsdirektør, da Udgifterne i Aarhus pr. Syge-dag ligger langt over f. Eks. Amtssygehusets, der dog ogsaa er et godt Hospital.

Til Socialvæsenet vil jeg henstille, at man tænker paa, at det er mange Borgeres surt fortjente Penge, der uddeles, og navnlig i disse vanskelige Tider sørge for, at alle deres nye Kunder blandt Tilflyttere ikke i de første to Aar faar mere i Understøttelse, end hvor de kom fra. Paa dette Punkt bør Aarhus ikke være konkurrencedygtig.

Af selve Budgettets mange Tal skal jeg nævne nogle særlige. De fleste har i Forvejen været omtalt i Bladene. Udskrivningen af 200000 Kr. til Erhvervelse af gamle Ejendomme m. m. kan vi ikke undvære, da Kontoen pr. Dato har et Underskud paa ca. 178000 Kr.

Der udskrives 75000 Kr. til Snefondet, hvilket er 25000 Kr. mere end tidligere, men da ogsaa



dette Fond har Underskud, er Beløbet absolut nødvendigt.

50000 Kr. til Teknisk Skole er en ny Post, men da der er lovet Teknisk Skole ialt 165000 Kr. til Ombygning, og da Teknisk Skole ikke er kommunal, kan man ikke afholde dette Beløb ved Laan.

De 200000 Kr. til Luftværnsforanstaltninger er brugt og maa skaffes.

Der udskrives 650000 Kr. til Forøgelse af Kassebeholdningen og til uforudsete Udgifter. Denne Post er 400000 Kr. større end sidst, og saafremt Tiderne ikke var saa usikre, vilde vor Gruppe være gaaet imod en saadan Udskrivning, men der findes Poster paa Budgettet, hvis eventuelle Stigninger vi ikke er Herre over, og da vor Driftskapital absolut ikke kan formindskes, tværtimod, maa vi have nogle Penge til uforudsete Udgifter.

Saa er der vor Pensionsfond, der stiger med en kvart Million Kroner hvert Aar, da alle Pensioner bæres af Driftsregnskabet, medens Funktionærernes Bidrag paa 5 pCt + Renter gaar ind i Fondet.

Det er gamle Synder, der bødes for, men da vi selv har været med til at oprette Pensionsfondet, og det vil vare mange Aar, før dette Fond bliver stort nok til at overtage Pensionsbyrden, vil jeg nødig være med til at røre ved dette Beløb, selv om det maaske kunde forsvares i saa vanskelig en Tid som i Aar. Men maaske kan det blive nødvendigt næste Aar, der vel bliver endnu vanskeligere end dette Aar.

Fra Udligningsfondet faar Aarhus ca. 2,34 Mill. Kr. Det er godt 52000 Kr. mindre end sidste Aar, hvilket vi ikke har nogen Indflydelse paa. Men

da der opkræves 2,48 Mill. Kr. til Udligningsfondet i Aarhus, vil det sige, at Aarhus maa aflevere 140000 Kr. mere, end vi faar.

Man kunde maaske spørge, om Værkerne ikke kunde give mere i indirekte Skat. Dertil vil jeg svare, at med de kolossalt store Kulpriser, vi allerede har, og de deraf følgende høje Priser paa Gas, Elektricitet o. s. v., vil denne Vej ikke være farbar i Aar. Jeg tror, at Forbrugerne har haft svært nok ved at sluge de allerede indtrufne Forhøjelser. Værkerne giver derfor i Aar kun det samme Beløb i indirekte Skat, Vandværket endog 40000 Kr. mindre trods Forhøjelse af Vandpriserne.

Paa Baggrund af det her anførte kan jeg ikke se, at det er let at komme uden om de 1,6 Mill. Kr. der skal udskrives mere i personlig Skat, hvilket er ca. 18 Kr. mere i Skat pr. Indbygger i Aarhus. Skattebeløbet ligger derefter omtrent i Midten af, hvad andre Bykommuner udskriver mere i Skat pr. Indbygger.

Selvfølgelig kunde der spares mere endnu. Men det vilde føre til endnu mere Arbejdsløshed. Jeg spaar imidlertid, at det til næste Aar antagelig bliver nødvendigt at bruge Nedskæringskniven yderligere.

Jeg skal kort omtale Nyanlæg, der afholdes af Laan: Det er Færdiggørelsen af Raadhuset, Aldersrenteboliger, Væddeløbsbanen, Cyklebanen og Vandværkets Udvidelse samt Paabegyndelse af Kasernebyggeri, Neurologisk Hospital og Flyvepladsen.

Dette er meget store Arbejder, hvortil der vil medgaa 14—15 Mill. Kr., hvoraf i det kommende Aar omtrent 9 Mill. Kr. Laanene hertil er omtrent i Orden eller i hvert Fald stillet i Udsigt.

Hertil kommer Arbejde til ca. 150 Mand i de tre Tørvemoser, som Belysningsvæsenet sætter i Gang gennem Entreprenør Hoffmann & Sønner, og Fjernvarmeanlæg for ca. 300000 Kr. Disse Beløb affholdes af Belysningsvæsenets Fornyelsesfond.

Strandvejens Udvidelse og Istandsættelse for 275000 Kr. affholdes af Motorskatten. Mindre Gadeanlæg, Kloakanlæg og Afgravning affholdes af Marselisborg Fondet m. fl., og Færdiggørelsen af Aaens Overdækning til et Beløb af ca. 100000 Kr. Hertil kommer Havnens store Udvidelsesplan.

Nyanlæg paa Budgettet anslaaer jeg til i Nærheden af en halv Mill. Kr., og disse Arbejder sluger saaledes mange Penge i en pengeknapp Tid. Det vil derfor være vanskeligt at skaffe yderligere Laan til andre Nyarbejder, f. Eks. over 1 Mill. til Skolernes Modernisering og 1½ Mill. til en ny Skole, som Skoleudvalget kunde ønske.

Jeg kan dog ikke se, at en ny Skole er nødvendig i Øjeblikket, da man kan udstrække Undervisningen nogle Timer om Eftermiddagen, samt at der findes 235 ledige Pladser i vore private Skoler. Det maa da være Planøkonomi at besætte disse Pladser, før man opfører en ny Skole, og det er ogsaa billigere for Kommunen. Min Gruppe tilsiger dog Støtte til Udvidelse af Marselisborg Skole, saafremt vi kan laane de 3—400000 Kr., der medgaar hertil. Svømmestadion og Lærlingehjem, der har været paa Tale, kan jeg ikke se der bliver Raad til i det kommende Aar. Min Gruppe vil ikke være med til at sætte yderligere nye Arbejder i Gang, med mindre Laanene er sikret paa Forhaand.

At vi slap fra den store Jubilæumsudstilling paa et saa tidligt Tidspunkt, at Forarbejderne

kun havde kostet Kommunen mellem 20- og 30000 Kr., kalder jeg for Held.

Der er et Par Ting, som jeg mener, det er paakrævet at faa tilrettelagt i det kommende Aar. Det er Kommunens statistiske Kontor og Magistratsordningen. Dette maa være tilrettelagt saaledes, at Ordningen kan træde i Kraft samtidig med, at det nye Raadhus tages i Brug, og før Byraadsvalget og Borgmesterskiftet næste Aar.

Der er ikke afsat Penge til Aarhus Bys Jubilæum næste Aar, og helt uden Penge kan denne Begivenhed vel næppe finde Sted. Men Bevllingerne kommer vel heller ikke i det første Finansaar.

Jeg vil slutte med at beklage, at det er nødvendigt at udskrive godt 1,6 Mill. Kr. mere i personlige Skatter, hvilket antagelig vil sige en Skatteprocent, der ligger 0,7 - 0,8 over den nuværende. Dette er sket i en Tid, hvor Statskatten er ca. 100 pCt. højere, og Udligningskatten, der i de sidste Aar kun har været opkrævet med 80 pCt. af det tilladelige, maaske stiger med de sidste 20 pCt. Naar dertil kommer, at alle andre Udgifter ogsaa stiger, bliver vi mange, der yderligere maa give Livremmen et Par Huller.

Vi ved ikke, hvad Fremtiden vil bringe, og Byrderne kan blive svære, men jeg tror, at der er baade Vilje og Evne til alle Sider om, at vi skal hjælpes ad. En Byrde kan være tung, men den er dobbelt saa tung, dersom man føler, at den er uretfærdig, og den bliver lettere, hvis man føler, at alle hjælper. Det bliver derfor Byraadets Opgave efter sin bedste Evne at fordele Byrderne lige, baade ligeligt

mellem Skatteyderne efter deres Evne, men ogsaa ligeligt mellem dem, der skal betale, og dem, der skal nyde. Min Gruppes Hjerte er lige saa stort for dem, der lider Nød, som alle andres, og ingen skal komme og sige, at vi vil være urimeligt smaalige, men vi maa ogsaa værne dem, der skal betale. Det vil derfor være en rimelig Fordeling af Byrderne, dersom Skatteyderne bærer deres Del, og de, der skal nyde, bærer deres. Den ene Samfundsgruppe skal ikke alene mærke Krigens Følger, medens den anden slipper.

Skulde jeg slutte med et Ønske, maatte det være, at Borgernes skattepligtige Indtægt maa være steget mere end de 3—4 Mill. Kr. der regnes med, men yderligere med 6—7 Mill. Kr., saaledes at vi kan holde uforandret Skatteprocent i Aar, men herom faar vi først Oplysninger fra Skattedirektøren lige før 2. Behandling af Budgettet.

Jeg skal herefter henstille at vedtage det foreliggende Budget.

Thomas Christensen konstaterede, at de to Ordføreres Udtalelser ikke var præget af Optimisme. Man burde dog ikke se saa sort paa det som Hr. Fanger, der vilde spare baade paa Arbejde og Understøttelse og anbefalede at spænde Livremmen ind, hvilket jo blev værst for dem med de tykke Maver. Man skulde ikke have mere indirekte Beskatning, men heller ikke mindre end nu. Det var det, som Stecher Christensen kaldte de »indtægtsgivende Institutioner«, og selv om det var daarlige Tider, og Folk daarlig kan betale de nuværende Priser, forlangte han alligevel det samme Overskud, ja Elektricitetsværket syntes endog at skulle give 22000 Kr. mere. Men der var en anden Ting, der maatte

regnes med, nemlig Ligningsreglerne; de maatte ikke offentliggøres, før Skatteprocenten var ansat, men det var ikke forbudt at nævne dem, og der havde man ikke taget Hensyn til dem, der daarligst kunde taale en Forhøjelse. Der havde flere Gange været Tale om at ændre disse Ligningsregler, saa man fik samme Skala over hele Landet, men nu havde man her lagt paa de smaa Indtægter og derved faaet 6 Mill. Kr. mere i skattepligtig Indtægt. Ændringerne gik helt ned til Indtægter paa 1800 Kr.; men man maatte hellere betale paa Skattesedlen end gennem de forbandede Ligningsregler. Det var forstaaeligt, at de Konservative var glade ved dette Budget, for det rørte ikke saa meget ved dem, som virkelig har Skatteevne.

Taleren troede dog, at det nok vilde blive Sommer igen, selv om det saa daarligt ud. Der blev sagt, at man skal spare, og det var rigtigt for den menige Mands Vedkommende; men det offentlige burde ikke spare, for saa blev alting galt, og skulde det blive nødvendigt ogsaa at nedsætte Understøttelserne, da burde man tidligere have taget en højere Skat for at faa Indtægterne sat op. Alle ønskede sikkert ligesom Hr. Fanger at faa Byrderne fordelt retfærdigt; men det gjorde den indirekte Beskatning og Ligningsreglerne ikke. Det havde selvfølgelig ingen Interesse for Byraaadet hvad Taleren mente om de forskellige Ting; men Taleren repræsenterede alligevel den menige Mands Anskuelse paa dette Omraade, for Folk i Almindelighed var ikke Tilhængere af indirekte Skat.

For et enkelt Punkts Vedkommende vilde Taleren henstille, at man ved 2. Behandling forhøjer Beløbet paa 200000 Kr. til Sanering af

gamle Ejendomme, da de fleste af disse Penge allerede var brugt; ellers vilde Folk tro, at der var 200000 Kr. til det meget tiltrængte Arbejde, og naar de allerede var brugt, blev man skuffet. Hvis man forhøjede Posten f. Eks. med 100000 Kr., kunde det dog give noget Arbejde. Angaaende de 200000 Kr. til Luftværn, saa havde der været Tale om, at det skulde betales af Staten; men det havde man altsaa ikke kunnet gennemføre, og disse Penge var jo ogsaa brugt i Forvejen. Taleren vilde dog henstille, at man ikke sparer paa alle Omraader, f. Eks. ikke paa Vedligeholdelsesudgifterne. Hvis man gjorde dette alle Steder, blev der jo ikke meget Arbejde, og det vilde senere blive meget dyrere, hvis man lod Bygningerne forfalde. Det vilde maaske blive vanskeligt at faa Skatterne ind, men dog hellere direkte Skat, som giver lidt mere i Kassen til Arbejde. Alle Bygningshaandværkere var enige om, at det blev rigtig galt i Aar, selv om man var glade ved Kasernebyggeriet o. lign. Men man skulde ikke være saa bange for en stigende Skatteprocent, naar man saa kunde slække lidt paa de saakaldte indtægtsgivende Institutioner.

J o h a n n e B e r g vilde give Hr. Fanger Ret i, at der kan spares paa forskellige Omraader; men man kunde ikke spare uden samtidig at sætte Standarten ned. Man kunde lade være med at klippe Plæner og reparere Skoler og læse Bøger; men alt dette burde kun undlades i en Nødssituation, og det var man ikke i for Tiden, selv om den naturligvis kunde komme. Det kloge vilde være saa vidt muligt at holde Maskineriet i Gang. Man kunde ikke spare, naar man samtidig skal give Arbejde, og de Spareforanstaltninger, som Hr. Fanger nævnte, kunde kun

ske paa Bekostning af Arbejde. Hr. Fanger nævnte bl. a. en ny Skole i Aarhus. Da Skoleudvalgets Formand ikke var til Stede, vilde Taleren dertil sige, at en ny Skole blev en absolut Nødvendighed. Man havde nu engang lovplichtig Skolegang i Danmark, og Kommunerne skulde skaffe Plads til de Børn, der melder sig. Det vilde være umuligt at opfylde dette Krav efter et Par Aar, og at leje private Skoler vilde være en meget daarlig Løsning af Spørgsmaalet. Det var nødvendigt at vise Resignation, og det havde Udvalgene gjort paa mange Omraader; men man maatte i Øjeblikket være tilfreds med, om der kan skaffes en Del Arbejde til dem, der kan arbejde, og om man kan skaffe de Penge, der bliver nødvendige til de sociale Foranstaltninger, og saa naturligvis haabe paa, som ogsaa Hr. Fanger saa smukt gav Udtryk for, at der kan komme lysere og bedre Tider.

Taleren vilde rette en Forespørgsel. Der var ikke paa Budgettet afsat noget Beløb til det paa-tænkte Husholdningsfakultet. Det Udvalg, som arbejdede med denne Sag, havde søgt om et Tilskud, og Taleren vilde derfor spørge, om Kommunen agter at give et Tilskud dertil. Der var givet Tilskud til Universitetet og til det økonomiske Fakultet, og man maatte derfor ogsaa forvente, at Kommunen vil give Tilskud dertil, om ikke i Dag, saa et Tilsagn derom. Det var en Nydannelse, der sikkert vilde blive en betydelig Gevinst for hele det store og vigtige Husholdningsspørgsmaal. Aarhus Byraad havde tidligere bevilget 50000 Kr. til en Fagskole for Husmedhjælperne. Taleren havde i sin Tid haft lidt at gøre med Indsamlingen til denne Fagskole, og hvis f. Eks. de to Spørgsmaal kunde løses i For-



bindelse med hinanden, vilde det være en Gevinst og et stort Plus for hele Sagen. Det vilde være meget vigtigt for det Udvalg, der arbejder med denne Sag, at faa at vide, om det eventuelt kan forvente et Tilskud fra Aarhus Kommune. De havde nu igennem et Par Aar indsamlet ret betydelige Midler, men paatænkte næppe at bygge i denne Tid, hvor alt var saa dyrt. Skulde Spørgsmaalet løses, maatte de have Aarhus Kommunes Støtte, og Taleren vilde altsaa spørge, om Budgetudvalget havde behandlet Sagen, og hvilket Standpunkt man havde taget dertil.

Hans Madsen antog, at en meget stor Part af Byens Borgere vilde spørge, hvordan det ligger med de Konti, der rummer Igangsættelse af Arbejde i det kommende Aar. Budgetudvalget havde taget meget velvilligt paa det Spørgsmaal, i hvert Fald hvad angik Vejvæsenet, saaledes at dette Budget i Realiteten er vokset, idet man ikke blot har beholdt det samme Beskæftigelsesgrundlag som hidtil, men ogsaa saaledes, at den Udvidelse, der er tilført Byen, var taget i Betragtning, saa den bevilgede Sum blev noget større end sidste Aar. Vejudvalget havde maattet give Afkald paa Planerne om et Rensningsanlæg, som var paakrævet og i høj Grad ønskeligt; men naar det af økonomiske Grunde var nødvendigt at udsætte det, var der ikke noget at gøre derved; det hørte trods alt til de Ting, der kunde vente til bedre Tider.

Taleren kunde give Frk. Berg Ret i, at det med Skolen kan ikke udsættes ret længe. Hvis Hr. Fanger sad i Skoleudvalget, vilde han ændre sit Syn paa denne Sag. Det var ikke et Spørgsmaal, om man har Raad, men om, hvor man skal

anbringe de Børn, der findes i Aarhus, og man kom ikke udenom at skulle bygge denne Skole.

Det var glædeligt, at Brolægningsvæsenet fik en Del Arbejde i Gang i Aarets Løb. Der var dog den Mulighed, at nogle eller i hvert Fald en enkelt af de Gader, der var opført paa Budgettet, ikke kommer med, da det var paalagt fra Budgetudvalget, at hvis Budgetterne ikke kan holde, maa man stryge nogle Poster. Man havde i sidste Række opført Odensegade, fordi en Istandsættelse af denne krævede et betydeligt Bidrag fra Grundejerne, og det var ikke rart at paaføre disse uforudsete Udgifter i en saa vanskelig Tid. Man havde derfor fortrinsvis valgt Gader, hvor Kommunen skal betale det hele. Der havde i flere Aar været Tale om Banegaardsgade og Bane- gaardsplads, men det var udskudt til bedre Tider, ogsaa fordi der var Uenighed om, hvordan den skal være, naar den anlægges. Dernæst kunde Sporvejsudvalget ikke skaffe Midler til Fornyelse af Sporvejsskinnerne i Banegaardsgade, naar de samtidig skulde fornyes i Knudrigsgade, og det blev saa udsat. Til alt Held havde man Arbejdet med Strandvejen og senere Flyvepladsen.

Brolægningsvæsenet plejede at have en aarlig Licitation over forskellige Ting, der skal bruges i Aarets Løb; denne Licitation var ikke afholdt i Aar, men man havde valgt at bede de Menne- sker, som havde Leverancen sidste Aar, om at give et Tilbud. Disse Tilbud viste en Stigning paa 8—30 %, efter at Budgettet var lagt, og for selve Vejarbejdet var Stigningen endnu større. Taleren havde nævnt dette Forhold i Gruppen, fordi de Budgetter, der giver Beskæftigelse, ikke i den Grad bør skæres ned for at faa dem til at holde, at man i sidste Halvdel af Aaret maa

standse alt Arbejde. Det var derfor rimeligt, om man ved 2. Behandling fik Lejlighed til at give Oplysning om de Prisstigninger, som allerede er konstateret, men som ikke er indeholdt i Budgettet. Det nyttede jo ikke at lægge et Budget, om hvilket man paa Forhaand ved, at det ikke kan holde. At der kunde komme Overraskelser i Aarets Løb, var en Sag for sig; men Budgettet burde lægges saaledes, at de Stigninger paa forskellige Omraader, som allerede er konstateret, i nogen Grad er indeholdt i Budgettet. Forhaabentlig vilde Budgetudvalget se velvilligt derpaa og ikke stift holde paa den engang foretagne Beregning med en Skattestigning paa 0,7 %. Borgerne vilde næppe blive særlig overraskede, hvis Skatten steg 1 %, og det var ikke klogt kunstigt at holde den nede paa nuværende Tidspunkt.

E. Winterberg bemærkede, at Hr. Fanger havde nævnt nogle Institutioner, hvis Budgetter i de senere Aar var steget meget stærkt, og en af disse var Sygehusvæsenet. Hertil vilde Taleren sige, at Udvalget kun for en Del var Herre over dette Budget, og en hel Del Ting havde bevirket, at netop Udgifterne ved Kommunehospitalet var steget stærkt. Ved den Sammenkædning med Universitetet, som havde fundet Sted, kunde det ikke undgaas, at Udgiften var blevet noget større, end den normalt vilde have været. Naar Aarhus Sygehusudgifter eller Udgiften pr. Sygedag laa blandt de højeste, skyldtes det ogsaa, at man i Aarhus yder langt bedre Service overfor Patienterne paa Hospitalet end noget andet Sted i Landet. Den Centralisation og den udprægede Specialistbehandling, som her fandt Sted, var ikke billig; men der var dog det Lyspunkt, at hvis

Ministeriet godkender den foreslaaede Takstforhøjelse, vil Udgiften gaa noget ned. For at give et Billede af Udviklingen kunde nævnes, at paa den gamle medicinske Afdeling var der tidligere 8 Børn, medens der nu var en Børneafdeling med ca. 50 Senge. Saaledes vilde det gaa, hver Gang man knyttede en ny Afdeling til Hospitalet; hvis man ikke havde Patienterne i Forvejen, skulde de nok komme, naar Afdelingen blev aabnet. Desuden var netop Hospitalsvæsenets Budget et af de mest følsomme for Prisstigninger. Man havde regnet med en Kulpris paa 55 Kr., og deraf kunde det forstaas, at det blev vanskeligt at faa det til at løbe rundt. Angaaende Spørgsmaalet om en Hospitalsdirektør, saa var der næppe fra Sygehusudvalgets Side nogen Vanskelighed med at faa denne Sag løst; men Byraadet havde lige vedtaget, at der ikke maa oprettes nye Stillinger, og det var maaske en Hindring.

Naar Hr. Fanger ønskede, at der skulde sættes Penge paa Budgettet til Forberedelse af den kommende Magistratsordning, vilde Taleren her til sige, at der ikke var vedtaget noget i Byraadet om en Magistrat, og man burde først være klar over, hvad man vil paa dette Omraade; for det var jo ikke afgjort, at der i Byraadet er Stemning for at indføre Magistrat i Aarhus. Men Spørgsmaalet burde klares i god Tid, f. Eks. inden Begyndelsen af næste Byraadsperiode.

Chr. Nielsen var enig med de Herrer i, at Tiden opfordrer til Paapasselighed, og at mange Ting, som man kunde ønske gennemført, maa vente til normale Tider. Men naar Hr. Fanger nævnte Lærningehjemmet, vilde Taleren dog sige,

at det var en Ting, som ikke ret godt kunde udsættes, og det var ogsaa et økonomisk Spørgsmaal for Aarhus Kommune at faa dette Hjem. Det private Byggeri blev næppe stort i dette Aar, og det var en stor Fordel for Kommunen at sætte et Arbejde i Gang, hvor Staten skal forrente og amortisere Udgiften, og det var Tilfældet med Lærningehjemmet. Dertil kom, at man i Øjeblikket maatte betale betydelige Summer for Anbringelse af Lærlingene, idet en Del maatte henvises til Hjem, der ikke kan komme ind under den nye Tilskudsordning; ligeledes var det vanskeligt at finde private Hjem til de unge Mennesker, og for nogen siden maatte man i flere Dage lede efter et privat Hjem til to Lærlinge, det kunde ikke vedblivende forsvares. Spørgsmaalet om et Lærningehjem laa ikke for i Dag, men Taleren vilde henstille, naar man skal til at drøfte eventuelle nye Arbejder, da at se med Velvilje paa Opførelse af dette. Socialministeriet havde stillet sig yderst elskværdigt overfor Kommunen ved Løsning af denne Opgave.

Ellers vilde Taleren blot konstatere, at der ikke ved denne Budgetbehandling er rettet særlig stærke Angreb paa Socialvæsenet, og i Mod sætning til tidligere var Diskussionen holdt i en fordragelig Tone. Taleren troede, det blev nødvendigt for Aarhus at indføre Magistrat, for Arbejdet i Kommunen var saa omfattende, at man vist maatte indstille sig paa en lignende Ordning som i andre store Kommuner, og en Centralisering af Arbejdet var ogsaa en økonomisk Fordel.

J. P. N. Si i g kunde ikke se det nødvendige eller rigtige i at forhøje Prisen paa Vand. Det var i de senere Aar stadig blevet vanskeligere at være Husejer. For ikke længe siden fik man Ejen-

doms- og Grundskylden forhøjet, Husejerne havde haft store Udgifter til Beskyttelse mod Følgerne af Luftangreb, man havde i Aar haft særlig store Udgifter til Snekastning, og Frosten havde gjort Skade paa Vandledningerne, saa der var Byrder nok paa Husejerne i Forvejen. Endelig var ogsaa alle Reparationer blevet dyrere, saa man kunde godt have sparet Grundejerne for denne nye Skat. Elektricitet og Gas betaltes af Forbrugerne, men Vandafgiften indkasseredes hos Husejerne, og selv om Kullene var blevet dyrere, var Vand dog et Naturprodukt, der nødig skulde fordyres, og Prisen paa Vand var i Forvejen saaledes, at den kunde mærkes paa en Ejendoms Budget. Der var ogsaa den Side af Sagen, at det var at lægge Skat paa en enkelt Klasse Mennesker; det var ikke saaledes, at alle kom til at betale noget af Merudgiften til Vand, men kun Husejerne. Naar det var nævnt, at der havde været Udgifter til nye Vandledninger, saa havde vel enhver Forretning det saadan, at den ikke kunde vedblive at faa Indtægter; den maatte undertiden ofre noget; men det var i Almindelighed Tegn paa, at Forretningen er livskraftig og udvikler sig, og Forholdet her var jo ogsaa, at jo mere Vand der bruges, jo mere tjener Kommunen. Ogsaa andet var forhøjet, f. Eks. Afgiften for Dagrenovationen, og her var det ogsaa Grundejerne, der skulde betale.

Det var forøvrigt besynderligt, at man lægger større og større Byrder paa Husejerne og derved betager Folk Lysten til at bygge, og naar man har gjort det, skal man til at give Lempelser og Tilskud for at faa Folk til at bygge igen. -- Iøvrigt vilde Taleren beklage, at Banegaardsgade ikke bliver ombrolagt i Aar, for den havde længe trængt dertil,

Borgmesteren vilde til Hans Madsen sige, at Udvalget bør afholde Licitationer paa alle Omraader, hvor der kan gives Tilbud, og de enkelte Ting, hvor det ikke kan ske, maa man købe fra Dag til Dag, eller slutte Overenskomst med de nuværende Leverandører. Angaaende Skole og Lærningehjem m. m. saa var man klar over, at der er mange Ønsker, men Budgetudvalget vilde senere se paa, om Tingene er paakrævet eller kan udskydes, og om der er Mulighed for at skaffe Penge dertil. Spørgsmaalet om Træningsbaner til Sporten havde været til Forhandling, og det laa saadan, at en af de gamle Sportsforeninger søgte om et Tilskud gennem et Fond, og det Spørgsmaal var ikke endelig afgjort; naar det var sket, vilde Sagen blive taget op.

Angaaende Husholdningsfakultetet havde særlig Lærerinde Hulda Pedersen i en lang Aarrække gjort et ihærdigt Arbejde for dette, ja gjort det til en Livssag at fremskaffe Midler dertil. Komiteen havde ønsket Tilsagn om et Tilskud fra Kommunen paa 50000 Kr., Budgetudvalget havde behandlet det, og man var enige om, at man ikke for Tiden kan opføre det paa Budgettet, men den Dag, Fakultetet er en Kendsgerning, vil man stille Forslag om at bevilge 50000 Kr. enten paa et eller flere Aar, saa man havde stillet sig forstaaende overfor Sagen. Byraadet bevilgede i sin Tid 50000 Kr. til Husassistent-skolen; den blev ikke til noget, og Taleren fandt, at hvis dette Spørgsmaal kunde løses sammen med Fakultetet, vilde det være udmærket. Kommunen ydede i Øjeblikket 75000 Kr. til Universitetet foruden Vedligeholdelse af Parken o. lign.; disse Ting havde i mange Aar tynget paa Kom-

munens Budget, og forhaabentlig overtog Staten efterhaanden noget mere af Udgiften til Universitetet.

Stecher Christensen vidste ikke, hvorledes Spørgsmaalet om en ny Skole skulde løses; men det maatte jo drøftes, om der kan optages Laan dertil. Der var ogsaa Mulighed for, at forskellige Bygninger blev ledige i Løbet af et Par Aar, og disse Bygninger kunde maaske med forholdsvis ringe Bekostning indrettes til midlertidig Skole. Muligvis blev det ogsaa nogle Steder nødvendigt at komme ind paa den gamle Ordning med Undervisning til Kl. 6 Aften. — Taleren troede ogsaa, det blev nødvendigt at lægge Byens Styrelse om, efterhaanden som Byen vokser; den nuværende Ordning kunde næppe vedblive at virke efter sin Hensigt. Spørgsmaalet om en Hospitalsdirektør kunde diskuteres; det var blot om at finde den rigtige Mand.

Det var nødvendigt, at de indtægtsgivende Institutioner giver samme Overskud som hidtil, fordi flere andre Institutioner kræver mere Tilskud end tidligere, og der var Grænse for, hvor meget der kan lægges over paa Skatten. Ligningsreglerne var ændret, men Forholdet var dog, at den væsentlige Del af Byens Skatteborgere er dem med Middelindtægterne; det kunde ikke nytte at klippe de rige, naar der ingen rige findes; (Thomas Christensen: Man trækker hellere Skjorten af de fattige!) Nej, man ønskede ikke at trække Skjorten af nogen, men at alle faar Lov til at gaa med en pæn, ren Skjorte. Men der var visse Principper, man maatte se paa, naar der drøftes Skatteudskrivning.

Angaaende Hr. Siigs Udtalelser, saa antog Taleren, at Grundejerne efterhaanden forstod at



faa Lejerne ti at betaale det; det havde de hidtil kunnet, og i den Retning plejede de at være opfindsomme. Trods Forhøjelsen af Vandafgiften var Vandet vist ikke dyrere i Aarhus end andre Steder, saa man kunde ikke tale om at flaa Grundejerne. Ejendomsskatterne var i hvert Fald højere andre Steder, f. Eks. i Forstæderne (J. P. N. Siig: Den er saa høj, som den maa være ifølge Loven!). Man lagde ikke Skat paa en enkelt Klasse, men søgte at fordele Skattebyrden, saa den kommer, hvor de er Stand til bære den.

J. R. Fanger fandt det svært at holde Standarden, som Frk. Berg ønskede, naar alt stiger, saa skulde alle Budgetter sættes betydeligt op. Taleren havde ikke sagt, at man skulde undlade at klippe Græsplænerne, men at man kunde klippe dem en Gang mindre, og det kunde blive nødvendigt, skønt Arbejdet saa bliver mindre. Frk. Berg havde det vel saadan, at hvis hun ikke har Raad til en Ting, maa hun lade være at anskaffe den, og det samme gjaldt for Kommunen. Hvis man maatte stryge en Gade, blev der ogsaa mindre Arbejde; men det var dog saaledes, at næppe nogen Kommune i Danmark havde sat saa meget Arbejde i Gang som Aarhus, og i indeværende Aar alene for 8—9 Mill. Kr. Det burde Stat og Kommuner ogsaa gøre i en vanskelig Tid; men det var maaske en Fejl, at Aarhus gjorde det altid og ikke opsparede Penge. Det var let at sige, at Skole og Lærningehjem er nødvendige, men hvis Pengene dertil ikke kunde skaffes, var det jo umuligt at bygge dem, og begge Ting kunde nok undværes foreløbig; det var ogsaa vanskeligt at skaffe Laan i Øjeblikket. Hospitalsudgifterne var i de sidste 3 Aar

steget med a. 800000 Kr. Der blev sagt, at Kommunehospitalet yder en god Service, men det gjorde Amtssygehuset ogsaa, og dettes Udgift pr. Sygeseng laa betydeligt under Kommunehospitalets.

Vald. Kloster erklærede, at naar der bygges det ene store Hospital efter det andet, vil selvfølgelig Udgifterne stige. Det var til Dels af Hensyn til Universitetet; men naar Borgmesteren nævnte 75000 Kr. som Tilskud til dette, saa var Sygehusets Tilskud dertil langt større paa Grund af de mange Hospitalsafdelinger. Nu var der lavet Børneafdeling, og der skulde bygges Nervehospital. Man skulde vel ogsaa have en Øre-, Næse- og Halsafdeling, og der skulde ansættes Læger og Sygeplejersker ved alle Afdelinger; det vilde selvfølgelig koste mange Penge. Alt dette var Sygehusudvalget ikke Herre over; man forlangte blot, at det skulde gøres.

J. R. Fanger mente, at selv om der bygges nye Afdelinger, behøver Udgiften pr. Sygeseng ikke at være dyrere end f. Eks. ved Amtssygehuset. Et saa stort Hospital burde vel snarere kunne drives billigere.

Vald. Kloster forstod ikke, at man stadig vilde sammenligne Kommunehospitalet med Amtssygehuset, hvor en Patient betaler for al ekstra Behandling, medens det er gratis paa Kommunehospitalet; det gjorde en stor Forskel.

Borgmesteren vilde erindre Hr. Siig om, at man nu havde ofret ca. 1 Mill. Kr. til Udvidelser ved Vandværket, og det krævede ogsaa Penge. Selv efter Forhøjelsen var Vandprisen i Aarhus vist ikke højere end andre Steder, og før eller senere blev Forhøjelsen nok lagt over paa Lejerne. Med Hensyn til de forskellige Af-

gifter paa Ejendommene, saa laa disse meget højere baade i Aalborg, Odense og Esbjerg.

Borgmesteren sluttede dermed Forhandlingen og meddelte, at eventuelle Ændringsforslag til Budgettet maatte indsendes senest den 26. Marts Kl. 12 Middag.

Budgettet overgik til 2. Behandling.

10. (J. Nr. 1042—1939). Overslag over **Aarhus Havns Indtægter og Udgifter** i 1940—41.

Borgmesteren forelagde følgende Overslag:

**Driftsregnskabet.**

Dette balancerer med 2305076 Kr. Det viser et Driftsoverskud paa ca. 95000 Kr., og der er afsat godt 793000 Kr. til Afskrivninger, hvorefter man skulde kunne regne med et Overskud paa ca. 890000 Kr. til nye Arbejder, under Forudsætning af at Havne- og Bro-pengene giver 1500000 Kr. Naar det sidste Beløb ikke er nedsat, er Grunden den, at Havne- og Bro-pengene i indeværende Aar - trods Issituationen - antages at ville indbringe de 1500000 Kr.

Endvidere kan oplyses, at Driftsoverskudet pr.  $\frac{1}{2}$  var ca. 1074000 Kr.

Lods- og Litzenpengene er nedsat med 8000 Kr., uagtet Gennemsnittet for de sidste 3 Aar har været ca. 80000 Kr.

**Kapitalstatus.**

Havnens Aktiver pr.  $\frac{1}{4}$  1940 skønnes at ville andrage ca. 33310000 Kr., og der skyldes paa Laan den  $\frac{1}{4}$  1940 1504476 Kr. samt paa den fra D. D. P. A. erhvervede Grund ved Risskov 220000 Kr. Statusoverskudet regnes til 31238971 Kr.

Oversigt over den regnskabsmæssige Kassebeholdning.

Af denne vil man se, at Fiskerikajen tænkes gjort færdig. Der resterer nogle Anlægsbroer og nogle Vejarbejder, som formentlig vil medføre en Udgift paa godt 45000 Kr., og der paatænkes opført en Kontorbygning ved Auktionshallen for Auktionsmesteren og en Havne-assistent, en offentlig Nødtørftsanstalt, en Række Fiskeudsalgsboder og en Varmestuebygning med Bolig for Værten samt Fiskepakkerier til et samlet Beløb af godt 150000 Kr.

I Nordhavnen tænkes Pakhuskajen forlænget til Skæring med den forlængede sydvestre Side af Pier II, det gamle Bolværk fjernes, og Fylden i Vinklen mellem de to Kajer bortgraves. Der anlægges Kajgader med de nødvendige Kraft- og Lysledninger, og Vejene tænkes reguleret, ligesom der regnes med en Omlægning og Udvidelse af Sporanlægget, alt til et Beløb af 646400 Kr. Disse Arbejder vil imidlertid gribe saa meget ind i hinanden, at det er meget tvivlsomt, om hele Beløbet kan komme til Udbetaling.

Der er endvidere afsat 135000 Kr. til en ny Varmestuebygning og offentlig Nødtørftsanstalt paa Nordhavnsterrainet, idet Varmestuen i den 2-Etagers Skurbygning er forældet, og der maa regnes med, at den vil blive for lille, naar Forholdene paa Nordhavnsterrainet bliver bragt i Orden.

Endvidere er der afsat 650000 Kr. til Paa-begyndelse af Pier I, der skal erstatte den gamle Midtermole.

I alt er der afsat 1787900 Kr. til forskellige Nyarbejder og Nyanskaffelser. Naar man har

afsat saa stort et Beløb til Nyanskaffelser, er det for at Udvalget kan have frie Hænder til at fremme forskellige Arbejder, hvis det bliver nødvendigt. Det nødvendige Beløb til Afholdelse af Udgifterne faas dels fra Driftsoverskudet, dels fra Kassebeholdningen, der ved Aarets Begyndelse antages at ville være 400000 Kr., og dels ved Belaaning og Realisation af Havnens Kasseobligationer.

Forslaget tiltraadtes.

11. (J. Nr. 1043—1939). Paakendelse af Klager over **Rigsdagsvalglisten.**

Der forelaa 8 Klager. Udvalget föreslaar, at der paa Listen for Nordre Kreds optages 3, Midterkredsen 1 og Søndre Kreds 3, medens 1 ikke kan optages.

Tiltraadtes.

---